

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Історичний факультет
Кафедра політології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи *С. А. Кузнецова*

«27 серпня» 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ МИКОЛАЇВЩИНИ**

Ступінь магістра

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Шифр і найменування спеціальності 052 Політологія
Освітня програма Політологія

2019–2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Політична історія Миколаївщини» для студентів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 052 Політологія

Розробник: Василевич Юлія Валеріївна, кандидат історичних наук, в. о. доцента кафедри політології _____ (Василевич Ю. В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології
Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ (Ніколаєнко Н. О.)
«27» серпня 2019 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		ДФН	ЗФН
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Варіативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (мультимедійна презентація)	Спеціальність: 052 Політологія	Рік підготовки	
		2-й	
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		3-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 10	Ступінь магістра	12 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		96 год.	106 год.
		Загальна кількість: 120 год.	
Вид контролю: залік			

Мова викладання – українська

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: 24 год. : 96 год. (20% : 80%).

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Політична історія Миколаївщини багата подіями, цікава славетними та значними іменами. Вона невід’ємна від історії України, що вивчає процеси розвитку політичних поглядів та ідей, формування державних та політичних структур, функціонування політичної сфери суспільства.

Метою даного курсу є висвітлення особливостей політичного розвитку регіону та перспективи його подальшого генезису як органічної частини України. Водночас політична специфіка регіону на тлі сукупного досвіду людства простежується в загальному руслі світових політичних процесів. Звідси об’єктом вивчення є Миколаївщина як геополітична реальність у просторі і часі.

Завдання курсу полягають у тому, що на основі наукової джерельної бази, всебічного, комплексного, системного вивчення й висвітлення політичного генезису регіону:

- вивчити досвід поколінь, що проживали та історичні уроки розвитку регіону;
- сприяти аналізу тенденцій, причин та наслідків розвитку та проблем сучасності;
- сприяти підготовці патріотів-професіоналів, здатних поєднувати особисті інтереси із громадськими.

Передумови для вивчення дисципліни. Система підготовки майбутніх фахівців із політології вимагає впровадження міждисциплінарного підходу. Тому вивчення пропонованої навчальної дисципліни засноване на взаємодоповнюючій організації навчального матеріалу, котрий студенти опановували в наступних навчальних курсах: «Регіональна політика та розвиток територій», «Сучасний розвиток українського суспільства», «Політична комунікація та інформаційна безпека».

Очікувані результати навчання:

- оцінювати і прогнозувати політичні і соціальні події, явища з використанням наявних засобів інформації;
- розуміти, викладати і критично аналізувати отриману інформацію і представляти результати соціально-політичних досліджень;
- використовувати фундаментальні та прикладні категорії предмету вивчення в якості мови наукового політичного аналізу.
- володіти навичками лідерського моделювання віртуальної соціально-політичної реальності і методом ідеальної типізації на основі класичних типологій політичних режимів та систем.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти оволодівають такими **компетентностями:**

1. Загальнопредметні:

- готовність до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу;
- здатність самостійно здобувати, в тому числі за допомогою інформаційних технологій та використовувати у практичній діяльності нові знання та вміння;
- здатність демонструвати знання сучасної наукової парадигми у сфері політології, системи методологічних принципів і методичних прийомів політологічного дослідження;
- здатність до самостійного поповнення, критичного аналізу та застосуванню теоретичних і практичних знань у сфері спеціальних і поведінкових наук для власних наукових досліджень;
- виробити вміння вибудовувати прогностичні сценарії та моделі розвитку комунікативних ситуацій;

2. Фахові:

- * використовувати знання та навички з підготовки та реалізації управлінських рішень, бути здатним до вироблення наукових рекомендацій при підготовці управлінських рішень на загальнодержавному, територіальному і галузевому рівнях;
- * володіння основами пошуку й обробки інформації для забезпечення аналізу і прийняття ефективних політичних рішень, а також використання методів і інструментів при обґрунтуванні управлінських рішень;
- * виявляти навички самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху;
- * здійснювати моніторинг діяльності політичних інститутів;
- * виявляти вміння розроблення політичних технологій; використовувати прикладний дослідницький інструментарій для аналізу поточних політичних процесів і проблем.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРЕДИТ 1. Політичні процеси на території Миколаївщини з найдавніших часів до XVIII ст.

Тема 1. Політична історія Миколаївщини у найдавніші часи. Заселення території Миколаївщини. Протодержавні процеси в краї в період міді і бронзи. Найдавніші державні утворення у кочового населення Миколаївщини в I тис. до н. е. – I тис. н. е. Грецька колонізація території Миколаївщини в VII ст. до н.е. – IV ст. н.е. Грецький поліс Ольвія.

Тема 2. Політичні процеси на території Миколаївщини в V – XVIII ст. Слов'янські протодержавні та державні утворення на території Миколаївщини до сер. XIII ст. Політичні процеси на землях Миколаївщини в др. пол. XIII – XV ст. Входження до Великого князівства Литовського. Кримськотатарський фактор у геополітичних розколах у регіоні. Очаківська Фортеця – опорний пункт турецьких володінь в «Очаківському степу». Запорозьке козацтво як чинник політичної історії Миколаївщини. Політичні аспекти колонізації території Миколаївщини царським самодержавством у др. пол. XVIII ст.

КРЕДИТ 2. Суспільно-політичне життя Миколаївщини в XIX – першій чверті XX ст.

Миколаївщина між двома світовими війнами

Тема 3. Політичний розвиток нашого краю XIX – на поч. XX ст. Зміни в адміністративному підпорядкуванні Миколаївщини на межі XVIII – XIX ст. як засіб руйнування російською владою демократичних державних інституцій у регіоні. Політичні та соціально-

економічні аспекти колонізації царським самодержавством території краю в пер. пол. XIX ст. Наслідки Кримської війни. Соціально-політичний розвиток Миколаївщини в контексті соціально-економічних трансформацій др. пол. XIX – поч. XX ст. Політичні партії та організації.

Тема 4. Події національно-визвольної революції 1917–1920 рр. на Миколаївщині. Політичне життя Миколаївщини в 1917 – на поч. 1918 рр. Політичне становище на Миколаївщині в роки громадянської війни. Встановлення радянської влади на Миколаївщині в 1920 р. Запровадження політики «воєнного комунізму».

Тема 5. Миколаївщина в політичних процесах 20–30-их рр. XX ст. Адміністративно-територіальні перетворення на Миколаївщині в 20–30 рр. XX ст. як засіб утвердження на Миколаївщині більшовицького політичного контролю. Політичне підґрунтя голоду 1921–1923 рр. у регіоні. Політичний розвиток Миколаївщини в період непу. Політика індустріалізації та суцільної колективізації на Миколаївщині. Політичні аспекти Голодомору 1932–1933 рр. Сталінські репресії на Миколаївщині.

КРЕДИТ 3. Суспільно-політичні перетворення на території Миколаївщини в 40-х–50-х рр. XX ст.

Тема 6. Політичне становище Миколаївщини в роки Другої світової війни. Захоплення території області німецькими та румунськими загарбниками влітку 1941 р. Фашистський окупаційний режим на території Миколаївщини. Звільнення території області від фашистських загарбників та політичні наслідки відновлення радянського контролю.

КРЕДИТ 4. Наш край в другій половині XX – на початку XXI ст.

Тема 7. Політичний розвиток нашого краю в др. пол. XX – на поч. XXI ст. Миколаївщина в умовах посилення сталінського диктату в повоєнні роки. Голод 1946–1947 рр. Політична ситуація в регіоні в др. пол. 40-х – пер. пол. 80-х рр. XX ст. Політичні процеси на Миколаївщині в роки перебудови. Політичне та соціально-економічне становище за часів незалежності. Здобутки, проблеми, перспективи політичного розвитку Миколаївщини на сучасному етапі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин						
	Усього	ДФН			ЗФН		
		у тому числі					
1	2	л	п	ср	л	п	ср
Кредит 1							
Політичні процеси на території Миколаївщини з найдавніших часів до XVIII ст.							
<i>Тема 1. Політична історія Миколаївщини у найдавніші часи</i>	15	1	1	13	1	-	14
<i>Тема 2. Політичні процеси на території Миколаївщини в V – XVIII ст.</i>	15	1	1	13	1	-	14
Усього годин	30	2	2	26	2	0	28
Кредит 2. Суспільно-політичне життя Миколаївщини в XIX – першій чверті XX ст. Миколаївщина між двома світовими війнами							
<i>Тема 3. Політичний розвиток нашого краю в XIX – на початку XX ст.</i>	10	2	2	6	1	-	9
<i>Тема 4. Події національно-визвольної революції 1917–1920 рр. на Миколаївщині</i>	10	2	2	6	1	1	8
<i>Тема 5. Миколаївщина в політичних процесах 20-30-х рр. XX ст.</i>	10	2	2	6	1	1	8
Усього годин	30	6	6	18	3	2	25
Кредит 3							
Суспільно-політичні перетворення на території Миколаївщини в 40-х – 50-х рр. XX ст.							
<i>Тема 6. Політичне становище Миколаївщини в роки Другої світової війни</i>	30	2	2	26	1	2	28
Усього годин	30	2	2	26	1	2	28

Кредит 4. Наш край в ругій половині ХХ – на початку ХХІ ст.							
<i>Тема 7. Політичний розвиток нашого краю в др. пол. ХХ – на поч. ХХІ ст.</i>	30	2	2	26	2	2	26
Усього годин	30	2	2	26	2	2	26
Разом	120	12	12	96	8	6	106

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Політичні процеси на території Миколаївщини з найдавніших часів до ХVІІІ ст.		
1	<i>Політична історія Миколаївщини у найдавніші часи</i>	1
2	<i>Політичні процеси на території Миколаївщини в V – ХVІІІ ст.</i>	1
Кредит 2. Суспільно-політичне життя Миколаївщини в ХІХ – першій чверті ХХ ст. Миколаївщина між двома світовими війнами		
3	<i>Політичний розвиток нашого краю в ХІХ – на початку ХХ ст.</i>	2
4	<i>Події національно-визвольної революції 1917–1920 рр. на Миколаївщині</i>	2
5	<i>Миколаївщина в політичних процесах 20-30-х рр. ХХ ст.</i>	2
Кредит 3. Суспільно-політичні перетворення на території Миколаївщини в 40-х – 50-х рр. ХХ ст.		
6	<i>Політичне становище Миколаївщини в роки Другої світової війни</i>	2
Кредит 4. Наш край в ругій половині ХХ – на початку ХХІ ст.		
7	<i>Політичний розвиток нашого краю в др. пол. ХХ – на поч. ХХІ ст.</i>	2
Разом		12

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Політичні процеси на території Миколаївщини з найдавніших часів до ХVІІІ ст.		
1	<i>Політична історія Миколаївщини у найдавніші часи</i>	1
2	<i>Політичні процеси на території Миколаївщини в V – ХVІІІ ст.</i>	1
Кредит 2. Суспільно-політичне життя Миколаївщини в ХІХ – першій чверті ХХ ст. Миколаївщина між двома світовими війнами		
3	<i>Політичний розвиток нашого краю в ХІХ – на початку ХХ ст.</i>	1
4	<i>Події національно-визвольної революції 1917–1920 рр. на Миколаївщині</i>	1
5	<i>Миколаївщина в політичних процесах 20-30-х рр. ХХ ст.</i>	1
Кредит 3. Суспільно-політичні перетворення на території Миколаївщини в 40-х – 50-х рр. ХХ ст.		
6	<i>Політичне становище Миколаївщини в роки Другої світової війни</i>	1
Кредит 4. Наш край в ругій половині ХХ – на початку ХХІ ст.		
7	<i>Політичний розвиток нашого краю в др. пол. ХХ – на поч. ХХІ ст.</i>	2
Разом		8

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Політичні процеси на території Миколаївщини з найдавніших часів до ХVІІІ ст.		
1	<i>Політична історія Миколаївщини у найдавніші часи</i>	1
2	<i>Політичні процеси на території Миколаївщини в V – ХVІІІ ст.</i>	1
Кредит 2. Суспільно-політичне життя Миколаївщини в ХІХ – першій чверті ХХ ст. Миколаївщина між двома світовими війнами		
3	<i>Політичний розвиток нашого краю в ХІХ – на початку ХХ ст.</i>	2
4	<i>Події національно-визвольної революції 1917–1920 рр. на Миколаївщині</i>	2

5	<i>Миколаївщина в політичних процесах 20-30-х рр. ХХ ст.</i>	2
Кредит 3. Суспільно-політичні перетворення на території Миколаїщини в 40-х – 50-х рр. ХХ ст.		
6	<i>Політичне становище Миколаївщини в роки Другої світової війни</i>	2
Кредит 4. Наш край в ругій половині ХХ – на початку ХХІ ст.		
7	<i>Політичний розвиток нашого краю в др. пол. ХХ – на поч. ХХІ ст.</i>	2
Разом		12

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Політичні процеси на території Миколаївщини з найдавніших часів до ХVІІІ ст.		
1	<i>Політична історія Миколаївщини у найдавніші часи</i>	-
2	<i>Політичні процеси на території Миколаївщини в V – ХVІІІ ст.</i>	-
Кредит 2. Суспільно-політичне життя Миколаївщини в ХІХ – першій чверті ХХ ст. Миколаївщина між двома світовими війнами		
3	<i>Політичний розвиток нашого краю в ХІХ – на початку ХХ ст.</i>	-
4	<i>Події національно-визвольної революції 1917–1920 рр. на Миколаївщині</i>	1
5	<i>Миколаївщина в політичних процесах 20-30-х рр. ХХ ст.</i>	1
Кредит 3. Суспільно-політичні перетворення на території Миколаїщини в 40-х – 50-х рр. ХХ ст.		
6	<i>Політичне становище Миколаївщини в роки Другої світової війни</i>	2
Кредит 4. Наш край в ругій половині ХХ – на початку ХХІ ст.		
7	<i>Політичний розвиток нашого краю в др. пол. ХХ – на поч. ХХІ ст.</i>	2
Разом		6

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Політична історія Миколаївщини у найдавніші часи</i>	13
2	<i>Політичні процеси на території Миколаївщини в V – ХVІІІ ст.</i>	13
3	<i>Політичний розвиток нашого краю в ХІХ – на початку ХХ ст.</i>	6
4	<i>Події національно-визвольної революції 1917–1920 рр. на Миколаївщині</i>	6
5	<i>Миколаївщина в політичних процесах 20-30-х рр. ХХ ст.</i>	6
6	<i>Політичне становище Миколаївщини в роки Другої світової війни</i>	26
7	<i>Політичний розвиток нашого краю в др. пол. ХХ – на поч. ХХІ ст.</i>	26
Разом		96

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Політична історія Миколаївщини у найдавніші часи</i>	14
2	<i>Політичні процеси на території Миколаївщини в V – ХVІІІ ст.</i>	14
3	<i>Політичний розвиток нашого краю в ХІХ – на початку ХХ ст.</i>	9
4	<i>Події національно-визвольної революції 1917–1920 рр. на Миколаївщині</i>	8
5	<i>Миколаївщина в політичних процесах 20-30-х рр. ХХ ст.</i>	8
6	<i>Політичне становище Миколаївщини в роки Другої світової війни</i>	27
7	<i>Політичний розвиток нашого краю в др. пол. ХХ – на поч. ХХІ ст.</i>	26
Разом		106

8. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ:

Індивідуальне навчально-дослідне завдання складається з двох напрямів:

- 1) підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

2) підготовка мультимедійної презентації (для студентів ДФН та ЗФН).

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

1. Дотримуватись правил виконання робіт та рекомендацій викладача.
2. Назва наукової роботи повинна бути, по можливості, короткою, відповідати по суті вирішеної наукової проблеми (задачі), вказувати на мету дослідження і його завершеність. Іноді для більшої конкретизації до назви слід додати невеликий підзаголовок.
3. При написанні роботи автор повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.
4. Необхідно стисло, логічно і аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

9. ФОРМИ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Рейтинговий контроль студентів здійснюється за 100-бальною шкалою

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	Залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного, кредитного і підсумкового оцінювання знань.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі проведення занять. Його основним завданням є встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів кредиту, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх занять, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне і фронтальне опитування студентів, робота на практичних заняттях, виконання студентами різних видів письмових (самостійних робіт) робіт.

Оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення студентами змісту тематики кредиту, з урахуванням результатів контрольної роботи, поточної успішності, виконання нормативів, додаткової самостійної роботи та навчальної активності студентів.

Критерії оцінювання знань і умінь студентів із навчальної дисципліни

«Відмінно»

- повне виконання вимог навчальної програми; глибоке засвоєння та розуміння програмного матеріалу, необхідного для кваліфікованого аналізу та оцінки політичних явищ та подій; здатність вільно орієнтуватись у визначенні основних категорій та понять з кожної теми; вміння давати вичерпні та аргументовані відповіді на поставлені запитання; глибокий, всебічний аналіз політичних процесів і явищ; чіткий виклад і вміння обґрунтувати власний погляд на розглянуті питання; творче опрацювання основної та додаткової літератури до всіх тем.

«Добре»

- повне виконання вимог навчальної програми; засвоєння та розуміння всього програмного матеріалу, здатність до загального аналізу явищ та подій; визначення категорій та понять з незначними помилками у дефініціях; вміння давати обґрунтовані, послідовні, з окремими порушеннями логіки та повноти викладу відповіді; загальний політологічний аналіз політичних процесів і явищ у світі; опрацювання основної літератури до всіх тем навчальної дисципліни.

«Задовільно»

- виконання основних вимог навчальної програми та планів семінарів (практичних); засвоєння основних положень програмного матеріалу; неповне, але достатнє висвітлення розглянутих питань; наявність помилок у відповідях; здатність орієнтуватись у визначенні категорій та понять; порушення логіки та аргументованості у висвітленні питань; поверхове ознайомлення з основною літературою до всіх тем.

«Незадовільно»

- невиконання вимог навчальної програми та планів семінарів (практичних); незнання програмного матеріалу; невміння визначати категорії та поняття; відсутність навичок аналізувати культурні процеси і явища; відмова від відповіді на одне чи декілька запитань; необізнаність з рекомендованою літературою.

Оцінка за виконання ІНДЗ, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

- високий понятійний рівень;
- глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється;
- осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом;
- логічність та послідовність під час відповіді;
- доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися;
- самостійність мислення;
- впевненість у правоті своїх суджень;
- вміння виділяти головне;
- вміння встановлювати між предметні та внутрішньопредметні зв'язки;
- вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми;
- стилістично грамотна мова.

Кількість балів у кінці повинна складати від 200 до 400, тобто сума балів за виконання усіх видів завдань.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота							ІНДЗ	КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100	400/100
25	25	40	40	40	40	40			

Кредити Теми	Кредит 1		Кредит 2			Кредит 3-4		Накопичувальні бали
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
Опитування на семінарських заняттях	5	5	10	10	10	10	10	60
Самостійна робота (конспект першоджерел, есе, творче завдання, доповідь, поняття, поточне тестування)	20	20	30	30	30	30	30	190
Контрольна робота	100							100
ІНДЗ (презентація)	50							50
РАЗОМ								400
СЕРЕДНІЙ БАЛ								100

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни застосовуються *традиційні, активні та інтерактивні методи*. З-поміж *традиційних методів* використовуються: 1). пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або навчально-методичної літератури; 2). метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, викладач, перш ніж

викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб рішення поставленого завдання; 3). частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом викладача, або на основі евристичних програм і вказівок; 4). дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань, усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, виконують і публічно захищають індивідуальне навчально-дослідну роботу.

Серед активних методів використовуються: 1). практичні вправи, у процесі виконання яких студенти моделюють свої дії у різних навчальних і виховних ситуаціях майбутньої професійної діяльності; 2). аналіз конкретних ситуацій як індивідуально, так і в малих навчальних групах, у ході розбору яких студенти не тільки вчаться формулювати проблеми й ухвалювати рішення щодо них, але й виробляють ряд важливих навичок в області міжособистісної комунікації, групової роботи й лідерства.

Крім того вивчення курсу базується на використанні *комунікативних методів*, що охоплюють методи й процедури контакту студента з безпосереднім джерелом знань (викладачем). Активно використовуються *текстологічні методи*, що включають методи набуття знань із фахових документів і фахової літератури.

У процесі проведення лекційних та практичних занять застосовуються такі методи інтерактивного навчання: індивідуально-контрольна співбесіда; логічні вправи; тести контролю знань; ділові ігри; ситуаційні завдання; друковані роздаткові матеріали.

Однією з форм керівництва роботою студентів і надання їм допомоги в самостійному вивченні навчального матеріалу є консультація.

Консультації проводяться регулярно під час самостійної роботи і носять переважно індивідуальний характер. У разі поглиблення і закріплення знань, вироблення в студентів навичок збору, аналізу та узагальнення інформаційного матеріалу, підготовки доповідей і повідомлень, придбання і вдосконалення навичок публічних виступів, ведення наукових дискусій, консультації здійснюються науковими працівниками та керівним складом кафедри.

Самостійна робота є додатковим методом вивчення навчального матеріалу та служать для цілеспрямованої підготовки студентів до майбутньої практичної діяльності. Вони повинні бути спрямовані на вдосконалення знань студентів, розвивати в них здатність самостійно осмислювати вивчений матеріал, формувати навички аналізу, пошуку методів вирішення завдань, розвивати творче мислення, сприяти розвитку таких якостей, як організованість, старанність, наполегливість, цілеспрямованість.

Самостійна робота здійснюється у таких формах: самостійна робота з політологічною літературою, конспектування першоджерел; написання есе; підготовка рефератів, захист їх; розв'язування логічних вправ, тестів; складання словника; упорядкування інформації про зарубіжних та вітчизняних українських політичних аналітиків та їх школи і напрямки; проведення політологічного дослідження.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Агбунов М. В. Загадки Понта Эвксинского: Античная география Северо-Западного Причерноморья / М. В. Агбунов – М. : Мысль, 1985. – 140 с.
2. Алешин В. З. Николаев: Архитектурно-исторический очерк / Алешин В. З., Кухар-Оньшко Н. А., Яровой В. А. – К. : Будівельник, 1988. – 184 с.
3. Археологические памятники Поингуля. – К. : Наукова думка, 1980. – 174 с.
4. Архипенко З. К. Сузір'я Ольшанців. – 2-е вид., доп. – Одеса : Маяк, 1982. – 128 с.
5. Бабич В. Город Святого Николая и его авианосцы / В. В. Бабич. – 4-е изд., перераб. и доп. – Николаев : Атолл, 2009. – 735 с. : илл.
6. Бабич В. Наши авианосцы на стапелях и в дальних походах. – Николаев : Атолл, 2003. – 544 с. : илл.
7. Баловне : історико-краєзнавчий нарис. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2004.

– 168 с.

8. Безносов А. Карл-Либкнехтовский немецкий национальный район / Безносов А. // Материалы к энциклопедии «Немцы России». – М., 2002. – С. 94–95. – (Серия: Немцы Украины. Пилотный сборник; Вып. 7).
9. Березовська Т. Аркасівські місця на Миколаївщині. – Миколаїв : Атолл, 2002. – 20 с. : іл.
10. Березовська Т. Легендарные имена. Александр Казарский / Т. Березовская. – Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. – 32 с.
11. Бойчук С. Тасмниці історичних скарбів Миколаївщини (за переказами та легендами) [Текст] / Бойчук С. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2009. - 126 с.
12. Бойчук С. Шановані незнайомці: Миколаївці в переказах та легендах земляків [Текст]. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2009 - .Книга друга. - 128 с.
13. Бугаенко Б.А. Николаевский кораблестроительный: Судьбы выдающихся выпускников и ученых НКИ-УГМТУ / Бугаенко Б.А., Галь А.Ф. - Николаев : Изд-во УГМТУ, 2002. – 218 с. : ил.
14. В ім'я життя [Текст] : 65-річчю Великої Перемоги присвячується. - Миколаїв : [б. и.], 2010. - 156 с.
15. Вища педагогічна освіта і наука України: Історія, сьогодення та перспективи розвитку. Миколаївська область [Текст]. - К. : Знання України, 2010. - 311 с.
16. Вони прославили наш край своїми діяннями, працею та розумом [Текст] : збірник матеріалів науково-практичної конференції. - Миколаїв : Шамрай, 2009. - 120 с.
17. Голод - геноцид 1932-1933 років на території Миколаївщини: погляди істориків, очевидців, архівні матеріали (до 70-річчя трагедії) [Текст]. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2003. - 204 с.
18. Голодомор 1932-1933 рр. на Миколаївщині. Свідчать архівні документи [Текст]. - Миколаїв : Іліон, 2008. - .Т. 1. - 386 с.
19. Голод 1946-1947 років на території Миколаївщини (до п'ятдесятиріччя трагедії) [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 1997. - 197 с.
20. Голод 1946-1947 років на території Миколаївщини [Текст] : мовою архівних документів / Горбуров К.Є. [и др.]. - Миколаїв : Видавець Шамрай П.М., 2010. - 198 с.
21. Голод 1946-1947 років на території Миколаївщини [Текст] / Шитюк М.М. [и др.]. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2009. - 198 с.
22. Горбенко К.В. Степная Троя Николаевщины [Текст] : очерк / Горбенко К.В., Гребенников Ю.С., Смирнов А.И. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. - 32 с.
23. Горбуров Є.Г. Известная неизвестная война. Восточная (Крымская) война 1853-1856 гг. [Текст] / Горбуров Е.Г., Горбуров К.Е. - Николаев : Шамрай, 2009. - 264 с.
24. Горбуров Є.Г. Повстансько-партизанський рух на Півдні України в 1917-1944рр. [Текст] : монографія / Горбуров Є.Г., Котляр Ю.В., Шитюк М.М. - Херсон : ОЛДІ-плюс, 2003. - 340 с. : іл.
25. Горбуров Є.Г. Рух опору на півдні України в роки Великої Вітчизняної війни (1941-1944 р.р.) [Текст] / Горбуров Є.Г. - К. : [б. и.], 2002. - 246 с.
26. Горбуров Є.Г. Суспільно-політична та бойова діяльність націоналістичного підпілля Півдня України в роки німецько-румунської окупації [Текст] / Горбуров Є.Г., Шитюк М.М. - К. : Ін-т історії України НАН України, 2003. - 57 с.
27. Губская Т.Н. Военное духовенство и священники Николаева. Исторические очерки [Текст] / Губская Т.Н. - Николаев : Изд-во И. Гудым, 2006. - 212 с.
28. Гузенко Ю.І. Становлення і діяльність громадських благодійних об'єднань на Півдні України в другій половині ХІХ - на початку ХХст. (на матеріалах Херсонської губернії) [Текст] : монографія / Гузенко Ю.І. - Миколаїв : Іліон, 2006. - 232 с.
29. Давыдова И.Н. Театр города корабелов [Текст] / Давыдова И.Н. - Николаев : Рион, 1994. - 200 с.
30. 200 років селищу міського типу Казанка [Текст]. - [Б. м. : б. и.], [2000]. - 104 с.
31. Добровольський О. Крізь тисячоліття. Історія Миколаївщини в топонімах [Текст] / Добровольський О. - Миколаїв : Можливості Кіммерії, 1998. - 144 с.

32. Дорошенко В.И. Легендарные имена. Герой Советского Союза Галина Петрова [Текст] / Дорошенко В.И. - Николаев : ЧП Гудым И.А., 2010. - 24 с.
33. Дума про Мішково-Погорілове [Текст] : (нариси з історії села). - [Б. м. : б. и.], [2000]. - 186 с.
34. Журецький Я.І., Освітняни Миколаївщини - жертви репресій сталінізму [Текст] / Журецький Я.І., Шитюк М.М. - Миколаїв : [б. и.], 1994. - 69 с.
35. Заковоротний Д.И. Ах, война, что ж ты, подлая, сделала! [Текст] : исторический очерк о женщинах Николаевщины в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов / Заковоротний Д.И. - Николаев : ЧП Гудым И.А., 2005. - 184 с.
36. Заковоротний Д.И. Храмы Прибужья [Текст] / Заковоротний Д.И. - Николаев : Гудым И.А., 2004. - 202 с.
37. Збірник наукових робіт [Текст]. - Миколаїв : Вид-во МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2007 - Вип. 3 : Імена. Історія. Інновації. - 332 с.
38. Збірник наукових праць [Текст]. - Миколаїв : Вид-во МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2008 - Вип. 4 : Історична освіта: інноваційні аспекти. - 292 с.
39. Збірник наукових праць [Текст]. - Миколаїв : Вид-во МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2008 - Вип. 5 : Традиції та інновації - невід'ємні складові духовності сучасного вчителя історії. - 216 с.
40. Золотухин А.И. Город Святого Николая [Текст] : древнейшая история / Золотухин А.И. - Николаев : Возможности Киммерии, 2006. - 52 с.
41. Золотухин А.И. Пушкин и Николаевский край [Текст] : историко-краеведческое исследование / Золотухин А.И. - Николаев : Возможности Киммерии, 2001. - 140 с.
42. "Именоватъ город Николаев" [Текст]. - Николаев : [б. и.], 1989. - 300 с.
43. История городов и сел Украинской ССР в 26 томах: Николаевская область [Текст]. - К. : Гл. ред. Укр. Сов. энциклоп, 1981. - 710 с.
44. Історія міст і сіл Української РСР. Миколаївська область.- К.:Головна редакція УРЕ, 1978.
45. Історія півдня України від найдавніших часів до сучасності: Проблеми національного, політичного, соціального, економічного, технічного, правового, релігійного та культурного розвитку [Текст] : збірник наукових праць. - Миколаїв-Одеса : [б. и.], 1999 - Ч. 2. - 324 с.
46. Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження: III Миколаївська обласна краєзнавча конференція [Текст]. - Миколаїв : Атол, 2000. - 408 с.
47. Кисаров В.Н. Казарский: память его из рода в род на вечные времена [Текст] / Кисаров В.Н. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. - 288 с.
48. Кісельов А.Ф. Демографічний розвиток Миколаївщини за 215 років (1789-2004 р.р.) [Текст] / Кісельов А.Ф., Будак В.Д., Будак С.В. - Миколаїв : МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2005. - 103 с.
49. Кісельов А.Ф. Життя і діяльність першого лікаря Миколаївщини - сина Вітчизни Д.С. Самойловича [Текст] / Кісельов А.Ф., Ключко В.І. - Миколаїв : [б. и.], 2004. - 60 с.
50. Ковалев Г.Д. Ленинский район и его люди в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг. [Текст] / Ковалев Г.Д. - Николаев : Илион, 2006. - 278 с.
51. Ковалева О.Ф. Очерки истории культуры Южного Прибужья: (От истоков до начала XX века). [Текст]. – Николаев: Тетра, 2000 - .Кн. 1. : Из прошлого культурной жизни на Николаевщине. - 235 с.
52. Ковпаненко Г.Т. Сарматское погребение I в.н.э. на Южном Буге [Текст] / Ковпаненко Г.Т. - К. : Наукова думка, 1986. - 151 с.
53. Козак Д.Н. Былое украинской степи [Текст] / Козак Д.Н., Крыжицкий С.Д., Мурзин В.Ю. - Николаев : Возможности Киммерии, 2002. - 52 с.
54. Козацька веселка над Бугом. Свята та обряди за народним календарем в козацьких поселеннях Миколаївщини [Текст] : хрестоматія з народознавства. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв. - Миколаїв : Можливості Кіммерії, 2002. - 192 с.
55. Козацькі поселення на Миколаївщині. Історія та легенди [Текст] : навчальний посібник

- для студентів вищих навчальних закладів культури та мистецтв. - Миколаїв : Можливості Кіммерії, 2001. - 280 с.
56. Козирева М.Е. Голод 1921–1923 років в німецьких колоніях на Миколаївщині / Козирева М.Е. // Наукові праці: зб. статей. Історичні науки / Миколаївська філія Національного ун-ту «Києво-Могилянська академія». – Т. 10. – Миколаїв: МФ НаУКМА, 2001. – С.93–98.
 57. Козирева М.Е. З історії німецьких національно-адміністративних утворень на Півдні України. Карл-Лібкнехтський (Ландауський) національний район / Козирева М.Е. // Країни: науково-методичний вісник з проблем формування культури міжнародного спілкування та духовного відродження. – Вип. 2. – Миколаїв, 1993. – С.15–17.
 58. Козырева М.Э. Трансформация сельскохозяйственного производства в Ландауском (Карл-Либкнехтовском) немецком районе в период НЭПа / Козырева М.Э. // Немцы Одессы и Одесского региона / сост. А. Айсфельд [и др.]: сб. докладов, сделанных на международных научных конференциях в Геттингене (Германия). – Одесса: Астропринт, 2003. – С.201–216.
 59. Конотопенко Я.І. Від "Барбароса" до "Терміналу" 1941-1945 Погляд крізь роки [Текст] / Конотопенко Я.І. - Миколаїв : Шамрай, 2010. - 192 с.
 60. Котляр Ю.В. Нагартав і Романівка: з історії єврейських колоній Березнегуватщини / Котляр Ю.В., Міронова І.С. - Миколаїв-Березнегувате : ТОВ ВіД, 2006. - 128 с.
 61. Котляр Ю.В. Повстанський рух селян Півдня України, 1919-1920 рр. / Котляр Ю.В. – Миколаїв, 1999. – 116 с.
 62. Котляр Ю.В. Селянство Півдня України: доба нової економічної політики (1921-1929 рр.) / Котляр Ю.В. - Одеський національний ун-т ім. І.І. Мечникова. – Одеса: ТОВ ВіД, 2004. – 354 с.
 63. Краєзнавчий альманах [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 2001 - .Вип. 1. - 114 с.
 64. Краєзнавчий альманах [Текст]. - Миколаїв : ОІППО, 2004. - Вип. 2 : Історія. Археологія. Наука. Культура. Кластер. Промисловість. Сільське господарство. Транспорт. - 154 с.
 65. Краєзнавчий альманах [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 2005. - Вип. 1 : Духовне багатство - нащадкам: археологія, історія, культура, святині, подвижники землі Миколаївської. - 74 с.
 66. Краєзнавчий альманах. - Миколаїв : [б. и.], 2006. - Вип. 1 : Історія. Археологія. Наука. Культура. Освіта. Промисловість. Сільське господарство. - 164 с.
 67. Краєзнавчий альманах [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 2007. - .Вип. 1 : Історія. Археологія. Наука. Культура. Освіта. Промисловість. Сільське господарство. - 90 с.
 68. Краєзнавчий альманах [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 2008. - . Вип. 1 : Історія. Археологія. Наука. Культура. Освіта. Промисловість. Сільське господарство. - 86 с.
 69. Кремінь Т. Потік води живої. До 100-річчя заснування Миколаївського міського водопроводу (1906 - 2006) [Текст] / Кремінь Т. - Миколаїв : Іліон, 2006. - 206 с.
 70. Крючков Ю.С. Архитектура Старого Николаева [Текст] / Крючков Ю.С. - Николаев : Возможности Киммерии, 2008. - 240 с. : іл.
 71. Крючков Ю.С. Град Святого Николая [Текст] : путеводитель по старому Николаеву / Крючков Ю.С. - Николаев : Возможности Киммерии, 2003. - 256 с.
 72. Крючков Ю.С. История Николаева: От основания до наших дней. [Текст] / Крючков Ю.С. - Николаев : Возможности Киммерии, 2006. - 300 с.
 73. Крючков Ю.С. История улиц Николаева [Текст] : топонимический путеводитель по городу и окрестностям / Крючков Ю.С. - Николаев : Возможности Киммерии, 1997. - 160 с. : іл.
 74. Крючков Ю.С. Старый Николаев и окрестности [Текст] : топонимический словарь-справочник. / Крючков Ю.С. - Николаев : Дикий Сад, 1991. - 127 с.
 75. Крючков Ю.С. Старый Николаев [Текст] : топонимический словарь-справочник / Крючков Ю.С. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2008. - 128 с. : іл.
 76. Крючков Ю.С. Очерки истории Николаева [Текст] : хрестоматія в допомогу учасним при изучении курса краеведения / Крючков Ю.С. - Николаев : Муниципальная инициатива; Степь-инфо, 2002. - 125 с.
 77. Крючков Ю. С. Алексей Самуилович Грейг и его время: Адмирал, личность, человек [Текст] / Крючков Ю.С. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2008. - 480 с.

78. Куліш О.М. З історії заснування жіночих навчальних закладів Миколаєва (XIX - початок XX століття) [Текст] / Куліш О.М. // Науковий вісник Миколаївського державного університету. Педагогічні науки. - МДУ. - Вип. 1.29
79. Кухар-Онышко Н.А. Жизнь и смерть Светлейшего князя Г.А. Потемкина [Текст] / Кухар-Онышко Н.А., Пиворович В.Б. - Николаев : Возможности Киммерии, 2002. - 142 с.
80. Кухар-Онышко Н.О. Історія Миколаєва [Текст] : навч. посіб. для 5-го кл. загальноосвіт. шк. / Кухар-Онышко Н.О., Гриневич О.В., Гаркуша Н.М. - М. : Можливості Кіммерії, 2000. - 99 с.
81. Левченко Л. Історія Миколаївського і Севастопольського військового губернаторства (1805 - 1900) [Текст] : навчальний посібник / Левченко Л. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2006. - 300 с.
82. Лейпунская Н.А. Керамическая тара из Ольвии: Из опыта изучения амфор 6-7 вв. до н.э. [Текст] / Лейпунская Н.А. - К. : Наукова думка, 1981. - 119 с.
83. Лифанов В. В. Николаев: 1789-1989: Страницы истории [Текст] : справочник. / Лифанов В., Миющенко В. - Одесса : Маяк, 1989. - 168 с.
84. Марченко К.К. Варвары в составе населения Березани и Ольвии во второй половине 7 - первой пол. 1 в до н.э. [Текст] : по материалам лепной керамики / Марченко К.К. - Л. : Наука, 1988. - 142 с.
85. Масові репресії на Миколаївщині в 1920-1950-ті роки [Текст] : збірник. - К. - Миколаїв : Світогляд, 2004. - (Реабілітовані історією). - Вип. 2. - 185 с.
86. Матеріали II Миколаївської обласної краєзнавчої конференції "Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження" [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 1997 - .Т. 1 : Археологія і етнографія. - 139 с.
87. Матеріали Обласної науково-практичної конференції "Голодомор 1932-1933рр. на території Миколаївщини" (до 75-річчя трагедії) 6 листопада 2008 року [Текст]. - Миколаїв : МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2008. - 136 с.
88. Медицинские работники Николаевской области в борьбе с немецко-фашистскими оккупантами в годы Великой Отечественной войны (август 1941 - март 1944 гг.). [Текст]. - Николаев : НГПИ, 2000. - 39 с.
89. Миколаївська астрономічна обсерваторія. Зоряний шлях довжиною в 175 років [Текст]. - Николаев : Атолл, 1998. - 300 с.
90. Миколаївський державний університет імені В.О. Сухомлинського: віхи історії (1913-2008) [Текст]. - Укл. В.Д. Будакевич, Л.В. Старовойт, О.П. Хаєцький, С.В. Підпригора. - Миколаїв : Іліон, 2009. - 184 с.
91. Миколаївський обласний яхт-клуб (1887-2002 рр.).Події, факти, особи [Текст] : до 115 річниці діяльності яхт-клубу / Кісельов А.Ф. [и др.]. - Миколаїв : МДУ, 2004. - 110 с.
92. Миколаївський район: сторінки історії [Текст]. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2005. - 170 с.
93. Миколаївщина багатонаціональна [Текст] : бібліографічний покажчик. - Миколаїв : Presskot, 2007. - 32 с.
94. Миколаївщина в голодних 1921-1923 роках [Текст]. - Миколаїв : Шамрай, 2008. - 456 с.
95. Миколаївщина в новітній історії [Текст] : 70-річчю утворення Миколаївської області присвячується: Навчальний посібник. - Миколаїв : Вид-во ПП Шамрай, 2007. - 280 с.
96. Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни: 1941-1944 [Текст]. - Миколаїв: [б. и.], 2004. - 504 с.
97. Миколаївщина: колективізація сільського господарства і голод (1929-1933). Документи і матеріали. - Миколаїв, 2000.
98. Миколаївщина: літопис історичних подій [Текст] : 65-річчю утворення Миколаївської області присвячується. - Миколаїв : Олді-плюс, 2002. - 712 с.
99. Миколаївщині - 65: становлення, розвиток, перспективи [Текст] : матеріали обласної науково-практичної конференції. - Миколаїв : Атолл, 2002. - 138 с.
100. Михайлович Г.І. Історія рідного краю. (Миколаївщина з найдавніших часів до I половини XVI століття) [Текст] : навчальний посібник для учнів 6-7 класів / Михайлович Г.І.,

- Горбенко К.В., Смирнов О.І. - Миколаїв : МОППО, 2007. - 136 с.
101. На изломе времени. Николаевская область.1989-1999 [Текст] : очерки. - Николаев : Возможности Киммерии, 1999. - 272 с.
 102. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: Збірник наукових праць / Наук. і літ. ред. М.Е. Козирева. – Випуск 3.30: Історичні науки. – Миколаїв: МНУ, 2011. – 440 с.
 103. Никитин В.И. ...На круги своя: История прихода евангелическо-лютеранской церкви Христа Спасителя г. Николаева [Текст] / Никитин В.И. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2006. - 320 с.
 104. Никитин В.И. Николаев: 100 лет спустя (социальный и экономический аспекты) [Текст] / Никитин В.И. - Николаев : [б. и.], 2008. - 64 с.
 105. Николаевщина в годы Великой Отечественной войны. 1941-1945 гг. Сб. документов и материалов. - Одесса: Маяк, 1964.
 106. Николаеву 200 лет: 1789-1989 [Текст] : сб. док. и матер. - К. : Наукова думка, 1989. - 400 с.
 107. Николаевщина в годы иностранной военной интервенции и гражданской войны Март 1918 - декабрь 1920 гг. Сб. документов и материалов. – Херсон, 1962.
 108. Николаевщина социалистическая [Текст] : документы и материалы, 1946-1980. - Одесса : Маяк, 1990. - 248 с.
 109. Огренич Н.М. Хронограф Миколаївщини. До 70-річчя Миколаївщини [Текст] : навчальний посібник із історичного краєзнавства / Огренич Н.М. - Миколаїв : Видавництво Ірини Гудим, 2007. - 184 с.
 110. Ольвия и ее округа [Текст] : сб. науч. тр. - К. : Наукова думка, 1986. - 335 с.
 111. Освіта на Миколаївщині у ХІХ-ХХ століттях: Історичні нариси [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 1997. - 176 с.
 112. Очаков: страницы истории [Текст] : историко-краеведческий выпуск, посвященный 500-летию города Очакова. - Очаков : [б. и.], 1992. - 160 с.
 113. Павлик И.С. Николаев. Улицы рассказывают [Текст] : путеводитель / Павлик И.С., Лифанов В.Р., Мічаловская Л.В. - Одесса : Маяк, 1988. - 176 с.
 114. Павлик І.С. Історія Миколаївщини [Текст] : навчальний посібник для учнів 7-11 класів загальноосвітніх шкіл ІІ-ІІІ ступенів / Павлик І.С., Тригуб П.М., Білюк О.В. - Миколаїв : [б. и.], 1996. - 138 с.
 115. Павлик І.С. Історія Миколаївщини [Текст] : навчальний посібник для учнів 7-11 класів загальноосвітніх шкіл ІІ-ІІІ ступенів. / Павлик І.С., Тригуб П.М., Білюк О.В. - 2-е вид. доп. і перероб. - Миколаїв : [б. и.], 1998. - 106 с.
 116. Піскульов С.Є. Миколаїв. Рік 1917. Червоні коліщатка [Текст] : оповідь без героя / Піскульов С.Є. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2007. - 72 с.
 117. Пинигин Г.И. Династия астрономов Кнорре [Текст] / Пинигин Г.И., Эраль С.Ф. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. - 148 с.
 118. Плясков Л.Л. Наш Черноморский. 1897-1987 гг. / Плясков Л.Л., Кучеренко Л.М. - М: Мысль, 1990.
 119. Пономарева Е.В. Легендарные имена. Константин Иванович Константинов [Текст] / Пономарева Е.В. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. - 40 с.
 120. Портреты и судьбы (николаевские фамилии) [Текст]. - Миколаїв : Издательство Ирины Гудым, 2007. - . Випуск 1-й. - 32 с. : илл.
 121. Прогулки по старому Николаеву [Текст] : альбом. - Николаев : Возможности Киммерии, 1997. - 87 с.
 122. Рада національних товариств Миколаївської області [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 2004. - 32 с.
 123. Релігійні організації на Миколаївщині: історія та сучасність [Текст] : науково-популярний довідник. - Миколаїв : Вид-во МФ НаУКМА, 2001. - 248 с.
 124. Росляков С.Н. Ольвия: жизнь и смерть цивилизаций [Текст] / Росляков С.Н. - Николаев : Возможности Киммерии, 2003. - 172 с.
 125. Селянство Півдня України: історія і сучасність [Текст] : доповіді Всеукраїнської наукової

- конференції 28 листопада 2003 року до 90-річчя МДУ. - Миколаїв : МДУ, 2003. - 250 с.
126. Символіка міста Миколаєва [Текст] : бібліографічний покажчик. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2007. - 24 с.
 127. Симоненко А.В. Сарматы Северо-Западного Причерноморья в 1 в.н.э. (Погребение знати у с.Пороги) [Текст] / Симоненко А.В., Лобай Б.И. - К. : Наукова думка, 1991. - 112 с.
 128. Старовойт Л.В. Письменники Миколаївщини. Літературно-критичні матеріали до курсу "Літературне краєзнавство" [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Старовойт Л.В. - Николаев : Іліон, 2007. - 132 с.
 129. Старый Николаев [Текст] : фотоальбом XIX-XXI вв. - 3-е изд., доп. - Николаев : Евро-пресс, 2007. - 56 с. : іл.
 130. Степовое: История, события, люди [Текст] : сборник. - Николаев : НГПИ, 1991. - 83 с.
 131. Ташлай Людмила. Виктор Лягин [Текст] / Ташлай Людмила. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2010. - 48 с.
 132. Тези доповідей та повідомлень першої Миколаївської Обласної краєзнавчої конференції, присвяченої 50-річчю Великої перемоги. [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 1995. - 109 с.
 133. Трагедія століття: голодомор 1932-1933 років на Миколаївщині [Текст] : 70-м роковинам голодомору в Україні присвячується / Акоюн В.Г. [и др.]. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П.Могили, 2003. - 472 с.
 134. Тригуб П.М. Південноукраїнське село в період нової економічної політики / Тригуб П.М. // Наукові праці: зб. Історичні науки. – Т. 5. – Миколаїв: МФ НаУКМА, 2000. – С.73-82.
 135. Тригуб П.М. Проведення колективізації на Півдні України: нові факти і підходи / Тригуб П.М. // Наукові праці: наук.-метод. журнал. – Вип 2. Історичні науки. – Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2002. – С.126-135.
 136. Українська національно-демократична революція і боротьба за незалежність на Миколаївщині. 1917-1921 [Текст] : навчальний посібник. - Миколаїв : Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2007. - 120 с.
 137. Українська національно-демократична революція і Миколаївщина 1917-1921 рр. [Текст] : матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 90-й річниці Української революції. - Миколаїв-Одеса : ТОВ Від, 2007. - 132 с.
 138. Хлопинская Л.Д. Дворец-музей на Адмиральской [Текст] / Хлопинская Л.Д. - Николаев : Возможности Киммерии, 2004. - 112 с.
 139. Хто є хто на Миколаївщині. Видатні земляки [Текст]. - К. : [б. и.], 2005. - 160 с.
 140. Чунихин В.А. Невидимой армии добровольцы [Текст] / Чунихин В.А. - Николаев : Миколаївська обласна друкарня, 2004. - 152 с.
 141. Шануючи пам'ять патріота України. Документи і матеріали про життя та діяльність М.М. Аркаса [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 1997. - 98 с.
 142. Шитюк М.М. Голодомори ХХ століття. 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 [Текст] / Шитюк М. - К. : Геліон, 1997. - 62 с.
 143. Шитюк М.М. Миколаївщина в голодних 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 роках [Текст] / Шитюк М.М., Горбуров К.Є. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2007. - 156 с.
 144. Шитюк М.М. Масові репресії проти населення Півдня України в 20-50- ті роки ХХ століття / Шитюк М.М. - Інститут історії України НАН України. – К.: Тетра, 2000. – 534 с.
 145. Шитюк М.М. Партизанський і підпільний рух на території Миколаївщини в 1941-1944 роках [Текст] / Шитюк М. - Миколаїв : [б. и.], 1996. - 72 с.
 146. Шитюк М.М. Хорове мистецтво Миколаївщини кінець ХVІІІ - початок ХХІ століття [Текст] : монографія / Шитюк М.М., Петренко О.М., Крижановська Н.С. - Миколаїв : Вид-во Шамрай, 2010. - 156 с.
 147. Шкварець В.П. Борис Миколайович Мозолевський. Життя, творчість [Текст] : навчальний посібник / Шкварець В.П. - 2-ге видання, доопрацьоване та доповнене. - Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2006. - 244 с.
 148. Шкварець В.П. Ілля Борщак. Життя, діяльність, творчість [Текст] : монографічне дослідження / Шкварець В.П. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2002. - 136 с.
 149. Шкварець В.П. Історія рідного краю. Миколаївщина : навчальний посібник / Шкварець

- В.П., Мельник М.Ф. - Миколаїв, 1994.
150. Шкварець В.П. Миколаївці: визначні історики і краєзнавці минулого [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Шкварець В.П. - Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2004. - 140 с.
 151. Шкварець В.П. Миколаївці: визначні історики і краєзнавці минулого [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Шкварець В.П. - 2-ге вид., вправл. і доп. - Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2005. - 148 с.
 152. Шкварець В.П. Миколаївщина: погляд крізь століття [Текст] : нариси історії / Шкварець В.П., Мельник М.Ф. - Миколаїв : [б. и.], 1994. - 386 с.
 153. Шкварець В.П. Історія рідного краю. Миколаївщина: погляд крізь віка [Текст] : історико-краєзнавчий нарис-посібник / Шкварець В.П. - Миколаїв-Одеса : ТОВ ВІД, 2002. - 110 с.
 154. Шкварець В.П. Історія рідного краю. Миколаївщина [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Шкварець В.П., Мельник М.Ф. - 2-ге вид., доопр., випр., доп. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2004. - 280 с.
 155. Шкварець В.П. Миколаївщина першого десятиліття незалежності України. 1991-2001. – Миколаїв-Одеса, 2002.
 156. Шкварець В.П. Повеєнна та сучасна Миколаївщина [Текст] : монографічне історико-краєзнавче дослідження / Шкварець В.П., Горбуров Є.Г., Горбуров К.Є. - Миколаїв : Шамрай, 2008. - 300 с.
 157. Шкварець В.П. Східна (Кримська) війна 1853-1856 рр.: український вимір [Текст] / Шкварець В.П., Гузенко Ю.І., Марцінковський І.Б. - Миколаїв : Шамрай, 2009. - 138 с.
 158. Шкварець В.П. Українська національно-демократична революція і боротьба за незалежність на Миколаївщині. 1917-1921 [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Шкварець В.П. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2007. - 120 с.
 159. Шкварець В.П. Хронологія та бібліографія Миколаївщини [Текст] : історико-краєзнавче дослідження / Шкварець В.П., Гузенко Ю.І. - Миколаїв : Видавничий відділ МННІ ОНУ імені І.І. Мечникова, 2009. - 137 с.
 160. Щукин В.В. Земляки: Очерки истории еврейской общины города Николаева (конец XVIII - начало XX века) [Текст] / Щукин В.В., Павлюк А.Н. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. - 352 с.
 161. Щукин В.В. Легендарные имена. Григорий Николаевич Ге [Текст] / Щукин В.В. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. - 32 с.
 162. Яцунская Е.А. Николаев от перестройки к независимости: историко-политический анализ / Яцунская Е.А. - 2-е изд. перераб. и доп. - Николаев : ВАРТ; Шамрай, 2008. - 324 с.

12. Інформаційні ресурси

Фонди бібліотеки Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Видання	К-ть екз.
Агбунов М.В. Загадки Понта Эвксинского: Античная география Северо-Западного Причерноморья [Текст] / Агбунов М.В. - М. : Мысль, 1985. - 140 с.	1
Алешин В.З. Николаев: Архитектурно-исторический очерк [Текст] / Алешин В.Э., Кухар-Онышко Н.А., Яровой В.А. - К. : Будівельник, 1988. - 184 с.	1
Археологические памятники Поингуля [Текст]. - К. : Наукова думка, 1980. - 174 с.	1
Архипенко З.К. Сузір'я Ольшанців [Текст] / Архипенко В.К. - 2-е вид., доп. - Одеса : Маяк, 1982. - 128 с.	1
Бабич В. Город Святого Николая и его авианосцы [Текст] / Бабич В.В. - 4-е изд., перераб. и доп. - Николаев : Атолл, 2009. - 735 с. : илл.	1
Бабич В. Наши авианосцы на стапелях и в дальних походах [Текст] / Бабич Валерий. - Николаев : Атолл, 2003. - 544 с. : илл.	1
Баловне [Текст] : історико-краєзнавчий нарис. - Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2004. - 168 с.	1

Березовська Т. Аркасівські місця на Миколаївщині [Текст] / Березовська Т. - Миколаїв : Атолл, 2002. - 20 с. : іл.	1
Березовська Т. Легендарные имена. Александр Казарский [Текст] / Березовская Т. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. - 32 с.	1
Бойчук С. Таємниці історичних скарбів Миколаївщини (за переказами та легендами) [Текст] / Бойчук С. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2009. - 126 с.	1
Бойчук С. Шановані незнайомці: Миколаївці в переказах та легендах земляків [Текст]. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2009. - Книга друга. - 128 с.	2
Бугаенко Б.А. Николаевский кораблестроительный: Судьбы выдающихся выпускников и ученых НКИ-УГМТУ [Текст] / Бугаенко Б.А., Галь А.Ф. - Николаев : Изд-во УГМТУ, 2002. - 218 с. : ил.	1
В ім'я життя [Текст] : 65-річчю Великої Перемоги присвячується. - Миколаїв : [б. и.], 2010. - 156 с.	1
Вища педагогічна освіта і наука України: Історія, сьогодення та перспективи розвитку. Миколаївська область [Текст]. - К. : Знання України, 2010. - 311 с.	1
Вони прославили наш край своїми діяннями, працею та розумом [Текст] : збірник матеріалів науково-практичної конференції. - Миколаїв : Шамрай, 2009. - 120 с.	1
Голод - геноцид 1932-1933 років на території Миколаївщини: погляди істориків, очевидців, архівні матеріали (до 70-річчя трагедії) [Текст]. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2003. - 204 с.	1
Голодомор 1932-1933 рр. на Миколаївщині. Свідчать архівні документи [Текст]. - Миколаїв : Іліон, 2008. - Т. 1. - 386 с.	1
Голод 1946-1947 років на території Миколаївщини (до п'ятдесятиріччя трагедії) [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 1997. - 197 с.	1
Голод 1946-1947 років на території Миколаївщини [Текст] : мовою архівних документів / Горбуров К.Є. [и др.]. - Миколаїв : Видавець Шамрай П.М., 2010. - 198 с.	1
Голод 1946-1947 років на території Миколаївщини [Текст] / Шитюк М.М. [и др.]. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2009. - 198 с.	1
Горбенко К.В. Степная Троя Николаевщины [Текст] : очерк / Горбенко К.В., Гребенников Ю.С., Смирнов А.И. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. - 32 с.	3
Горбуров Є.Г. Известная неизвестная война. Восточная (Крымская) война 1853-1856 гг. [Текст] / Горбуров Е.Г., Горбуров К.Е. - Николаев : Шамрай, 2009. - 264 с.	1
Горбуров Є.Г. Повстансько-партизанський рух на Півдні України в 1917-1944рр. [Текст] : монографія / Горбуров Є.Г., Котляр Ю.В., Шитюк М.М. - Херсон : ОЛДІ-плюс, 2003. - 340 с. : іл.	1
Горбуров Є.Г. Рух опору на півдні України в роки Великої Вітчизняної війни (1941-1944 р.р.) [Текст] / Горбуров Є.Г. - К. : [б. и.], 2002. - 246 с.	1
Горбуров Є.Г. Суспільно-політична та бойова діяльність націоналістичного підпілля Півдня України в роки німецько-румунської окупації [Текст] / Горбуров Є.Г., Шитюк М.М. - К. : Ін-т історії України НАН України, 2003. - 57 с.	1
Губская Т.Н. Военное духовенство и священники Николаева. Исторические очерки [Текст] / Губская Т.Н. - Николаев : Изд-во И. Гудым, 2006. - 212 с.	1
Гузенко Ю.І. Становлення і діяльність громадських благодійних об'єднань на Півдні України в другій половині ХІХ - на початку ХХст. (на матеріалах Херсонської губернії) [Текст] : монографія / Гузенко Ю.І. - Миколаїв : Іліон, 2006. - 232 с.	1
Давыдова И.Н. Театр города корабелов [Текст] / Давыдова И.Н. - Николаев : Рион, 1994. - 200 с.	1
200 років селищу міського типу Казанка [Текст]. - [Б. м. : б. и.], [2000]. - 104 с.	1
Добровольський О. Крізь тисячоліття. Історія Миколаївщини в топонімах [Текст] / Добровольський О. - Миколаїв : Можливості Кіммерії, 1998. - 144 с.	1
Дорошенко В.И. Легендарные имена. Герой Советского Союза Галина Петрова [Текст] / Дорошенко В.И. - Николаев : ЧП Гудым И.А., 2010. - 24 с.	1

Дума про Мішково-Погорілове [Текст] : (нариси з історії села). - [Б. м. : б. и.], [2000]. - 186 с.	1
Журецький Я.І., Освітняни Миколаївщини - жертви репресій сталінізму [Текст] / Журецький Я.І., Шитюк М.М. - Миколаїв : [б. и.], 1994. - 69 с.	2
Заковоротний Д.И. Ах, война, что ж ты, подлая, сделала! [Текст] : исторический очерк о женщинах Николаевщины в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов / Заковоротний Д.И. - Николаев : ЧП Гудым И.А., 2005. - 184 с.	1
Заковоротний Д.И. Храмы Прибужья [Текст] / Заковоротний Д.И. - Николаев : Гудым И.А., 2004. - 202 с.	2
Збірник наукових робіт [Текст]. - Миколаїв : Вид-во МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2007 - Вип. 3 : Імена. Історія. Інновації. - 332 с.	1
Збірник наукових праць [Текст]. - Миколаїв : Вид-во МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2008 - Вип. 4 : Історична освіта: інноваційні аспекти. - 292 с.	1
Збірник наукових праць [Текст]. - Миколаїв : Вид-во МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2008 - Вип. 5 : Традиції та інновації - невід'ємні складові духовності сучасного вчителя історії. - 216 с.	1
Золотухин А.И. Город Святого Николая [Текст] : древнейшая история / Золотухин А.И. - Николаев : Возможности Киммерии, 2006. - 52 с.	2
Золотухин А.И. Пушкин и Николаевский край [Текст] : историко-краеведческое исследование / Золотухин А.И. - Николаев : Возможности Киммерии, 2001. - 140 с.	1
"Именовань город Николаев" [Текст]. - Николаев : [б. и.], 1989. - 300 с.	2
История городов и сел Украинской ССР в 26 томах: Николаевская область [Текст]. - К. : Гл. ред. Укр. Сов. энциклоп, 1981. - 710 с.	1
Історія півдня України від найдавніших часів до сучасності: Проблеми національного, політичного, соціального, економічного, технічного, правового, релігійного та культурного розвитку [Текст] : збірник наукових праць. - Миколаїв-Одеса : [б. и.], 1999 - .Ч. 2. - 324 с.	1
Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження: III Миколаївська обласна краєзнавча конференція [Текст]. - Миколаїв : Атол, 2000. - 408 с.	1
Караульна О. М. Миколаївське градоначальство в площині культурно-історичних процесів (кінець (XIX – поч. XX ст.) : монографія / О. М Караульна, М. М. Шитюк. – Миколаїв : [б. в.], 2013. – 164 с.	3
Кисаров В.Н. Казарский: память его из рода в род на вечные времена [Текст] / Кисаров В.Н. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. - 288 с.	1
Кісельов А.Ф. Демографічний розвиток Миколаївщини за 215 років (1789-2004 р.р.) [Текст] / Кісельов А.Ф., Будах В.Д., Будах С.В. - Миколаїв : МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2005. - 103 с.	8
Кісельов А.Ф. Життя і діяльність першого лікаря Миколаївщини - сина Вітчизни Д.С. Самойловича [Текст] / Кісельов А.Ф., Клочко В.І. - Миколаїв : [б. и.], 2004. - 60 с.	1
Ковалев Г.Д. Ленинский район и его люди в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг. [Текст] / Ковалев Г.Д. - Николаев : Илион, 2006. - 278 с.	1
Ковалева О.Ф. Очерки истории культуры Южного Прибужья: (От истоков до начала XX века). [Текст]. – Николаев: Тетра, 2000 - .Кн. 1. : Из прошлого культурной жизни на Николаевщине. - 235 с.	2
Ковпаненко Г.Т. Сарматское погребение I в.н.э. на Южном Буге [Текст] / Ковпаненко Г.Т. - К. : Наукова думка, 1986. - 151 с.	1
Козак Д.Н. Былое украинской степи [Текст] / Козак Д.Н., Крыжицкий С.Д., Мурзин В.Ю. - Николаев : Возможности Киммерии, 2002. - 52 с.	1
Козацька веселка над Бугом. Свята та обряди за народним календарем в козацьких поселеннях Миколаївщини [Текст] : хрестоматія з народознавства. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв. - Миколаїв : Можливості Кіммерії, 2002. - 192 с.	1

Козацькі поселення на Миколаївщині. Історія та легенди [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів культури та мистецтв. - Миколаїв : Можливості Кіммерії, 2001. - 280 с.	1
Конотопенко Я.І. Від "Барбароса" до "Терміналу" 1941-1945 Погляд крізь роки [Текст] / Конотопенко Я.І. - Миколаїв : Шамрай, 2010. - 192 с.	1
Котляр Ю.В. Нагартав і Романівка: з історії єврейських колоній Березнегуватщини [Текст] / Котляр Ю.В., Міронова І.С. - Миколаїв-Березнегувате : ТОВ ВіД, 2006. - 128 с.	1
Краєзнавчий альманах [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 2001 - .Вип. 1. - 114 с.	1
Краєзнавчий альманах [Текст]. - Миколаїв : ОШПО, 2004. - Вип. 2 : Історія. Археологія. Наука. Культура. Кластер. Промисловість. Сільське господарство. Транспорт. - 154 с.	1
Краєзнавчий альманах [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 2005. - Вип. 1 : Духовне багатство - нащадкам: археологія, історія, культура, святині, подвижники землі Миколаївської. - 74 с.	1
Краєзнавчий альманах [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 2006. - Вип. 1 : Історія. Археологія. Наука. Культура. Освіта. Промисловість. Сільське господарство. - 164 с.	1
Краєзнавчий альманах. - Миколаїв : [б. и.], 2007. - .Вип. 1 : Історія. Археологія. Наука. Культура. Освіта. Промисловість. Сільське господарство. - 90 с.	1
Краєзнавчий альманах. - Миколаїв : [б. и.], 2008. - . Вип. 1 : Історія. Археологія. Наука. Культура. Освіта. Промисловість. Сільське господарство. - 86 с.	1
Креміль Т. Потік води живої. До 100-річчя заснування Миколаївського міського водопроводу (1906 - 2006) [Текст] / Креміль Т. - Миколаїв : Іліон, 2006. - 206 с.	1
Крючков Ю.С. Архитектура Старого Николаева [Текст] / Крючков Ю.С. - Николаев : Возможности Киммерии, 2008. - 240 с. : іл.	1
Крючков Ю.С. История Николаева: От основания до наших дней. [Текст] / Крючков Ю.С. - Николаев : Возможности Киммерии, 2006. - 300 с.	1
Крючков Ю.С. История улиц Николаева [Текст] : топонимический путеводитель по городу и окрестностям / Крючков Ю.С. - Николаев : Возможности Киммерии, 1997. - 160 с. : іл.	1
Крючков Ю.С. Старый Николаев и окрестности [Текст] : топонимический словарь-справочник. / Крючков Ю.С. - Николаев : Дикий Сад, 1991. - 127 с.	1
Крючков Ю.С. Старый Николаев [Текст] : топонимический словарь-справочник / Крючков Ю.С. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2008. - 128 с. : іл.	1
Крючков Ю.С. Очерки истории Николаева [Текст] : хрестоматія в допомогу учаснимся при изучении курса краеведения / Крючков Ю.С. - Николаев : Муниципальная инициатива; Степь-инфо, 2002. - 125 с.	1
Крючков Ю. С. Алексей Самуилович Грейг и его время: Адмирал, личность, человек [Текст] / Крючков Ю.С. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2008. - 480 с.	1
Куліш О.М. З історії заснування жіночих навчальних закладів Миколаєва (XIX - початок XX століття) [Текст] / Куліш О.М. // Науковий вісник Миколаївського державного університету. Педагогічні науки. - МДУ. - Вип. 1.29	1
Кухар-Онышко Н.А. Жизнь и смерть Светлейшего князя Г.А. Потемкина [Текст] / Кухар-Онышко Н.А., Пиворович В.Б. - Николаев : Возможности Киммерии, 2002. - 142 с.	1
Кухар-Онишко Н.О. Історія Миколаєва [Текст] : навч. посіб. для 5-го кл. загальноосвіт. шк. / Кухар-Онишко Н.О., Гриневич О.В., Гаркуша Н.М. - М. : Можливості Кіммерії, 2000. - 99 с.	2
Левченко Л. Історія Миколаївського і Севастопольського військового губернаторства (1805 - 1900) [Текст] : навчальний посібник / Левченко Л. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2006. - 300 с.	1
Лейпунская Н.А. Керамическая тара из Ольвии: Из опыта изучения амфор 6-7 вв. до н.э. [Текст] / Лейпунская Н.А. - К. : Наукова думка, 1981. - 119 с.	1

Лифанов В. В. Николаев: 1789-1989: Страницы истории [Текст] : справочник. / Лифанов В., Миющенко В. - Одесса : Маяк, 1989. - 168 с.	1
Марченко К.К. Варвары в составе населения Березани и Ольвии во второй половине 7 - первой пол. 1 в до н.э. [Текст] : по материалам лепной керамики / Марченко К.К. - Л. : Наука, 1988. - 142 с.	1
Масові репресії на Миколаївщині в 1920-1950-ті роки [Текст] : збірник. - К. - Миколаїв : Світогляд, 2004. - (Реабілітовані історією). - Вип. 2. - 185 с.	10
Матеріали ІІ Миколаївської обласної краєзнавчої конференції "Історія. Етнографія. Культура. Нові дослідження" [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 1997 - .Т. 1 : Археологія і етнографія. - 139 с.	1
Матеріали Обласної науково-практичної конференції "Голодомор 1932-1933рр. на території Миколаївщини" (до 75-річчя трагедії) 6 листопада 2008 року [Текст]. - Миколаїв : МДУ ім. В.О. Сухомлинського, 2008. - 136 с.	1
Медицинские работники Николаевской области в борьбе с немецко-фашистскими оккупантами в годы Великой Отечественной войны (август 1941 - март 1944 гг.). [Текст]. - Николаев : НГПИ, 2000. - 39 с.	1
Миколаївська астрономічна обсерваторія. Зоряний шлях довжиною в 175 років [Текст]. - Николаев : Атолл, 1998. - 300 с.	1
Миколаївський державний університет імені В.О. Сухомлинського: віхи історії (1913-2008) [Текст]. - Укл. В.Д. Будак, Л.В. Старовойт, О.П. Хаєцький, С.В. Підпригора. - Миколаїв : Іліон, 2009. - 184 с.	3
Миколаївський обласний яхт-клуб (1887-2002 рр.).Події, факти, особи [Текст] : до 115 річниці діяльності яхт-клубу / Кісельов А.Ф. [и др.]. - Миколаїв : МДУ, 2004. - 110 с.	1
Миколаївський район: сторінки історії [Текст]. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2005. - 170 с.	1
Миколаївщина багатонаціональна [Текст] : бібліографічний покажчик. - Миколаїв : Presskot, 2007. - 32 с.	1
Миколаївщина в голодних 1921-1923 роках. – Миколаїв : Шамрай, 2008. - 456 с.	1
Миколаївщина в новітній історії [Текст] : 70-річчю утворення Миколаївської області присвячується: Навчальний посібник. - Миколаїв : Вид-во ПП Шамрай, 2007. - 280 с.	3
Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної війни: 1941-1944 [Текст]. - Миколаїв: [б. и.], 2004. - 504 с.	1
Миколаївщина: колективізація сільського господарства і голод (1929-1933). Документи і матеріали. – Миколаїв, 2000.	19
Миколаївщина: літопис історичних подій [Текст] : 65-річчю утворення Миколаївської області присвячується. - Миколаїв : Олді-плюс, 2002. - 712 с.	2
Миколаївщині – 65: становлення, розвиток, перспективи [Текст] : матеріали обласної науково-практичної конференції. - Миколаїв : Атолл, 2002. - 138 с.	1
Михайлович Г.І. Історія рідного краю. (Миколаївщина з найдавніших часів до І половини XVI століття) [Текст] : навчальний посібник для учнів 6-7 класів / Михайлович Г.І., Горбенко К.В., Смирнов О.І. - Миколаїв : МОППО, 2007. - 136 с.	2
На изломе времени. Николаевская область.1989-1999 [Текст] : очерки. - Николаев : Возможности Киммерии, 1999. - 272 с.	1
Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: Збірник наукових праць / Наук. і літ. ред. М.Е. Козирева. – Випуск 3.30: Історичні науки. – Миколаїв: МНУ, 2011. – 440 с.	1
Никитин В.И. ...На круги своя: История прихода евангелическо-лютеранской церкви Христа Спасителя г. Николаева [Текст] / Никитин В.И. - Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2006. - 320 с.	1
Никитин В.И. Николаев: 100 лет спустя (социальный и экономический аспекты) [Текст] / Никитин В.И. - Николаев : [б. и.], 2008. - 64 с.	1
Николаеву 200 лет: 1789-1989 [Текст] : сб. док. и матер. - К. : Наукова думка, 1989. -	1

400 с.	
Николаевщина социалистическая [Текст] : документи и материалы, 1946-1980. - Одесса : Маяк, 1990. - 248 с.	1
Огренич Н.М. Хронограф Миколаївщини. До 70-річчя Миколаївщини [Текст] : навчальний посібник із історичного краєзнавства / Огренич Н.М. - Миколаїв : Видавництво Ірини Гудим, 2007. - 184 с.	1
Ольвия и ее округа [Текст] : сб. науч. тр. - К. : Наукова думка, 1986. - 335 с.	1
Освіта на Миколаївщині у ХІХ-ХХ століттях: Історичні нариси [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 1997. - 176 с.	1
Очаков: страницы истории [Текст] : историко-краеведческий выпуск, посвященный 500-летию города Очакова. - Очаков : [б. и.], 1992. - 160 с.	1
Павлик И.С. Николаев. Улицы рассказывают [Текст] : путеводитель / Павлик И.С., Лифанов В.Р., Мічаловская Л.В. - Одесса : Маяк, 1988. - 176 с.	16
Павлик І.С. Історія Миколаївщини [Текст] : навчальний посібник для учнів 7-11 класів загальноосвітніх шкіл II-III ступенів / Павлик І.С., Тригуб П.М., Білюк О.В. - Миколаїв : [б. и.], 1996. - 138 с.	2
Павлик І.С. Історія Миколаївщини [Текст] : навчальний посібник для учнів 7-11 класів загальноосвітніх шкіл II-III ступенів. / Павлик І.С., Тригуб П.М., Білюк О.В. - 2-е вид. доп. і перероб. - Миколаїв : [б. и.], 1998. - 106 с.	25
Піскульов С.Є. Миколаїв. Рік 1917. Червоні коліщатка [Текст] : оповідь без героя / Піскульов С.Є. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2007. - 72 с.	1
Пинигин Г.И. Династия астрономов Кнорре [Текст] / Пинигин Г.И., Эраль С.Ф. - Николаев : Изд-во Ирины Гудим, 2009. - 148 с.	1
Пономарева Е.В. Легендарные имена. Константин Иванович Константинов [Текст] / Пономарева Е.В. - Николаев : Изд-во Ирины Гудим, 2009. - 40 с.	1
Портреты и судьбы (николаевские фамилии) [Текст]. - Миколаїв : Издательство Ирины Гудим, 2007. - . Выпуск 1-й. - 32 с. : илл.	1
Прогулки по старому Николаеву [Текст] : альбом. - Николаев : Возможности Кимерии, 1997. - 87 с.	1
Рада національних товариств Миколаївської області [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 2004. - 32 с.	1
Релігійні організації на Миколаївщині: історія та сучасність [Текст] : науково-популярний довідник. - Миколаїв : Вид-во МФ НаУКМА, 2001. - 248 с.	1
Росляков С.Н. Ольвия: жизнь и смерть цивилизаций [Текст] / Росляков С.Н. - Николаев : Возможности Киммерии, 2003. - 172 с.	1
Селянство Півдня України: історія і сучасність [Текст] : доповіді Всеукраїнської наукової конференції 28 листопада 2003 року до 90-річчя МДУ. - Миколаїв : МДУ, 2003. - 250 с.	1
Символіка міста Миколаєва [Текст] : бібліографічний покажчик. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2007. - 24 с.	1
Симоненко А.В. Сарматы Северо-Западного Причерноморья в 1 в.н.э. (Погребение знати у с.Пороги) [Текст] / Симоненко А.В., Лобай Б.И. - К. : Наукова думка, 1991. - 112 с.	1
Старовойт Л.В. Письменники Миколаївщини. Літературно-критичні матеріали до курсу "Літературне краєзнавство" [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Старовойт Л.В. - Николаев : Іліон, 2007. - 132 с.	1
Старый Николаев [Текст] : фотоальбом ХІХ-ХХІ вв. - 3-е изд., доп. - Николаев : Евро-пресс, 2007. - 56 с. : ил.	1
Степовое: История, события, люди : сборник. - Николаев : НГПИ, 1991. - 83 с.	1
Ташлай Людмила. Виктор Лягин [Текст] / Ташлай Людмила. - Николаев : Изд-во Ирины Гудим, 2010. - 48 с.	1
Тези доповідей та повідомлень першої Миколаївської Обласної краєзнавчої	1

конференції, присвяченої 50-річчю Великої перемоги. [Текст]. - Миколаїв : [б. и.], 1995. - 109 с.	
Трагедія століття: голодомор 1932-1933 років на Миколаївщині [Текст] : 70-м роковинам голодомору в Україні присвячується / Акоюн В.Г. [и др.]. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П.Могили, 2003. - 472 с.	1
Українська національно-демократична революція і боротьба за незалежність на Миколаївщині. 1917-1921 [Текст] : навчальний посібник. - Миколаїв : Видавництво МДГУ ім. Петра Могили, 2007. - 120 с.	1
Українська національно-демократична революція і Миколаївщина 1917-1921 рр. [Текст] : матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 90-й річниці Української революції. - Миколаїв-Одеса : ТОВ ВіД, 2007. - 132 с.	1
Хлопинская Л.Д. Дворец-музей на Адмиральской [Текст] / Хлопинская Л.Д. - Николаев : Возможности Киммерии, 2004. - 112 с.	1
Хто є хто на Миколаївщині. Видатні земляки [Текст]. - К. : [б. и.], 2005. - 160 с.	1
Чунихин В.А. Невидимой армии добровольцы [Текст] / Чунихин В.А. - Николаев : Миколаївська обласна друкарня, 2004. - 152 с.	1
Шитюк М. М. Миколаївщина в голодних 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 роках / М. М. Шитюк, К. Є. Горбуров. - Миколаїв : Вид-во Ірини Гудим, 2007. - 156 с.	1
Шитюк М. М. Партизанський і підпільний рух на території Миколаївщини в 1941-1944 роках / М. М. Шитюк. - Миколаїв : [б. в.], 1996. - 72 с.	1
Шкварець В. П. Борис Миколайович Мозолевський. Життя, творчість : навчальний посібник / В. П. Шкварець. - 2-ге видання, доопрацьоване та доповнене. - Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2006. - 244 с.	3
Шкварець В. П. Миколаївці: визначні історики і краєзнавці минулого : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. П. Шкварець - Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2004. - 140 с.	35
Шкварець В. П. Миколаївці: визначні історики і краєзнавці минулого : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. П. Шкварець. - 2-ге вид., вправл. і доп. - Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2005. - 148 с.	9
Шкварець В. П. Миколаївщина: погляд крізь століття : нариси історії / В. П. Шкварець, М. Ф. Мельник. - Миколаїв : [б. в.], 1994. - 386 с.	2
Шкварець В. П. Історія рідного краю. Миколаївщина: погляд крізь віка : історико-краєзнавчий нарис-посібник / В. П. Шкварець. - Миколаїв-Одеса : ТОВ ВІД, 2002. - 110 с.	62
Шкварець В. П. Історія рідного краю. Миколаївщина : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. П. Шкварець, М. Ф. Мельник. - 2-ге вид., доопр., випр., доп. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2004. - 280 с.	11
Шкварець В. П. Миколаївщина першого десятиліття незалежності України. 1991-2001 / В. П. Шкварець. - Миколаїв-Одеса, 2002.	28
Шкварець В. П. Повоєнна та сучасна Миколаївщина : монографічне історико-краєзнавче дослідження / В. П. Шкварець, Є. Г. Горбуров, К. Є. Горбуров. - Миколаїв : Шамрай, 2008. - 300 с.	1
Шкварець В. П. Східна (Кримська) війна 1853-1856 рр.: український вимір / В. П. Шкварець, Ю. І. Гузенко, І. Б. Марцінковський. - Миколаїв : Шамрай, 2009. - 138 с.	1
Шкварець В. П. Українська національно-демократична революція і боротьба за незалежність на Миколаївщині. 1917-1921 : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. П. Шкварець. - Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2007. - 120 с.	3
Шкварець В. П. Хронологія та бібліографія Миколаївщини : історико-краєзнавче дослідження / В. П. Шкварець, Ю. І. Гузенко. - Миколаїв : Видавничий відділ МННІ ОНУ імені І. І. Мечникова, 2009. - 137 с.	1

Щукин В. В. Земляки: Очерки истории еврейской общины города Николаева (конец XVIII – начало XX века) / В. В. Щукин, А. Н. Павлюк. – Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. – 352 с.	1
Щукин В.В. Легендарные имена. Григорий Николаевич Ге / В. В. Щукин. – Николаев : Изд-во Ирины Гудым, 2009. – 32 с.	1
Яцунская Е. А. Николаев от перестройки к независимости: историко-политический анализ / Е. А. Яцунская. – 2-е изд. перераб. и доп. – Николаев : ВАРТ; Шамрай, 2008. – 324 с.	1
Історія рідного краю: Миколаївщина : навчальний посібник / М. М. Шитюк (кер. авт. кол.), О. О. Баковецька, Н. М. Буглай та ін. – Миколаїв : Гліон, 2015. – 628 с.	5

13. ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Нова історія Миколаївщини в 1951 – 1958 роки . Режим доступу: <http://laginlib.org.ua/mykolaiv/kray/6.php>
2. Державний архів Миколаївської області : сайт. – Режим доступу: <http://mk.archives.gov.ua/pubonsite/136-onlinemykobl70.html>
3. «Реабілітовані історією» (Миколаївська область) . – Режим доступу: <http://www.reabit.org.ua/books/mk/>
4. <http://history.mk.ua>